

Motion till riksdagen

1989/90:U14

av Inger Schörling m.fl. (mp)

Svenskt erkännande av Litauen

De senaste dagarnas händelseutveckling i Litauen är alarmerande. Det verkar som om Moskvaregeringen nu testar hur långt den kan gå i försök att förhindra den litauiska suveräniteten utan att omvärlden reagerar. Tystnad från Sverige beträffande grundfrågan, Litauens rätt till full nationell suveränitet, kan i Moskva bara tydas som tyst instämmande från svensk sida i den sovjetiska ståndpunkten, nämligen att den litauiska självständighetsförklaringen saknar folkrättsligt stöd.

Samtidigt har från såväl regeringens (Pierre Schori i SvD 22/3) som från den borgerliga oppositionens sida (bl.a. Ingemar Eliasson i utrikesdebatten den 14/3) anförts att svenskt diplomatiskt erkännande inte skulle vara en fråga om "om", utan en fråga om "när".

Från miljöpartiet de grönas sida har tidigare framhållits att korrekt tidpunkt för erkännande av suveräniteten hos ett land som olagligen ockuperats av främmande makt är när detta lands egen demokratiskt förankrade regering återtar full politisk och administrativ kontroll över sitt territorium.

Enligt miljöpartiets uppfattning borde ett svenskt erkännande alltså ha kommit i omedelbar anslutning till det demokratiskt valda litauiska parlamentets självständighetsförklaring den 11 mars.

Efter samråd i utrikesnämnden (där miljöpartiet och vpk saknar representation) enades de fyra största riksdagspartierna om att Sverige inte borde erkänna Litauen; i utrikesdebatten anslöt sig vpk till den ståndpunkten.

Hänvisning gjordes bl.a. till förekomsten av sovjetiska trupper i Litauen. Dessa trupper befinner sig dock hittills i Litauen med den litauiska regeringens medgivande. Detta argument kan därför knappast vara hållbart.

Det hävdades också från regeringen och borgerligheten att Litauen inte hade begärt erkännande. Miljöpartiet menade att en självständighetsförklaring självfallet i sig är en vädjan om erkännande.

För att ytterligare tydliggöra att det förhåller sig så utfärdade Litauens parlament den 17/3 en direkt vädjan till "demokratiska nationers regeringar" att erkänna Litauen; man vädjade speciellt om "erkännande av de lagar och resolutioner som antogs den 11 mars", vilket skulle innebära erkännande av självständighetsförklaringen. Någon tvekan om att Litauen vill bli diplomatiskt erkänt kan icke råda efter detta.

Också svenska säkerhetspolitiska hänsyn har anförts mot ett svenskt erkännande av Litauen. Vi anser att ett av många inslag i en fast och trovärdig

säkerhetspolitik är en fast diplomatisk och politisk inställning mot alla supermaktsfasoner, till förmån för små folks rättigheter. Vi stärker inte, utan försvagar, vår egen säkerhet i förhållande till supermakter om vi svävar på målet när det gäller små folks rätt till suveränitet. Om vi inte stödjer Litauen i dag, varför skulle Litauen och övriga länder stödja oss i en liknande situation, i ett liknande läge, som i dag dessbättre verkar helt osannolikt, men inte kan avfärdas som en möjlighet i vår eller våra barns tid?

Vi vill understryka:

- Erkännande av Litauen betyder inte erkännande av någon exilregering eller underjordisk befrielse, ej heller av någon helt nybildad stat, utan erkännande av en stat som haft diplomatisk erkänd suveränitet, varit ockuperad utan stöd i folkrätten i 50 år, därefter på grundval av demokratiskt genomförda val själv återtagit sin suveränitet.
- Erkännande av Litauen strider inte mot traditionella svenska erkännandepinciper. Litauen har en regering, ett folk och ett territorium; regeringen är demokratiskt vald, folkviljan är massivt demonstrerad, regeringen har dessutom uppenbarligen full civil och administrativ kontroll över sitt territorium.
- Det ingår inte i svensk praxis att som argument mot erkännande anföra förekomsten av främmande trupper inom den självständiga statens territorium, särskilt inte om detta sker med godkännande av landets regering, vilket hittills gäller för Litauen. Men inte ens främmande truppers närvaro mot folkets vilja vore ett tillräckligt argument mot erkännande; sådan har ju situationen varit i stora delar av Europa under nazitiden och i Östeuropa fram tills i dag, utan att det har förhindrat fullständiga diplomatiska förbindelser med de folkrättsligt legitima regeringarna, till och med om dessa befunnit sig i exil.
- Svenskt erkännande av Litauen stärker den svenska säkerhetspolitiken, som ju bl. a. bygger på att små nationer har rätt att existera som fria stater, utan att behöva fråga supermakter om tillstånd.

Sammanfattning:

Ett uteblivet svenskt erkännande av Litauen skulle strida såväl mot svenska erkännandepinciper som mot självklar internationell solidaritet.

Alla andra sorters stöd är viktigt och välkommet. Bland annat bör Litauens president omedelbart inbjudas av riksdagen till ett officiellt besök i Sverige. Inte ens en sådan gest kan dock ersätta ett diplomatiskt erkännande i den nu rådande situationen.

Det är den nationella och politiska suveräniteten som är knäckfrågan. Här finns nu två sidor: Moskva-regeringen och Litauen. Något tredje givs icke. Antingen erkänner Sverige det litauiska parlamentets legitimitet och därmed dess självständighetsförklaring – eller fortsätter Sverige att tiga; ett tiggande betyder ställningstagande för Moskva-regeringens tolkning i den nu skärpta konflikten och ett svek mot det litauiska folket.

Vårt krav innebär sannerligen inte demonstrationspolitik! Det är vår djupaste övertygelse att ingen är mer lämpad att bedöma vilken sorts stöd Litauen nu behöver än litauerne själva. Det behövs en massiv solidaritetsde-

monstration från omvärlden. Särskilt viktigt är att erkännande kommer från stater som genom neutralitetspolitik och på annat sätt agerat så att de inte kan misstänkas för att mer styras av vilja att försvaga Sovjetunionen än av solidaritet med Litauen. Sverige skulle kunna gå i spetsen för neutrala staters erkännande.

Mot. 1989/90

U14

Hemställan

Mot bakgrund av ovanstående och med hänvisning till 3 kap. 15 § RO hemställer vi

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att fullt diplomatiskt erkännande av Litauen omgående bör utfärdas.

Stockholm den 22 mars 1990

Inger Schörling (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Marianne Samuelsson (mp)

Kjell Dahlström (mp)

Elisabet Franzén (mp)

Eva Goës (mp)

Hans Leghammar (mp)

Gösta Lyngå (mp)

Lars Norberg (mp)

Ragnhild Pohanka (mp)

Anita Stenberg (mp)

Per Gahrton (mp)

Paul Ciszuk (mp)

Åsa Domeij (mp)

Carl Frick (mp)

Anna Horn af Rantzien (mp)

Kent Lundgren (mp)

Kaj Nilsson (mp)

Roy Ottosson (mp)

Krister Skånberg (mp)

